

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881.   Andra Kammaren.   N:o 1.

Efter det enligt grundlagens bud lagtima Riksdag i hufvudstaden samlats den 15 Januari 1881, sammanträdde dess Andra Kammare

Måndagen den 17 Januari

kl. 10 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af den ledamot, som bevisat de flesta riksdagar, representanten för Venersborg och Åmål, Herr Grefve *Erik Sparre*, som helsade Kammaren med följande tal:

Äfven vid detta sista sammanträde af den period, för hvilken vi äro valde, mine Herrar, åligger det mig, som den äldste bland oss att, till dess talman blifvit utsedd, föra klubban, och jag anhåller att der-vid få helsa eder välkomna.

Man har förespått oss lugn — och lyckligtvis känner jag, under min temligen långa riksdagsmannabana, icke att detta någonsin varit stördt. Meningsbrytningar rubba icke lugnet i ett gammalt ordnadt samhälle; men meningsbrytningar lära lika litet nu som vid föregående möten uteblifva.

De försök till agitationer i fråga om förändring af grundlagens stadganden angående valrätt, som på en och annan ort skett, torde, ehuru något allmännare deltagande deri ej visat sig, likväl ej underlåta att framträda på Riksdagen. Frågan torde komma att hvälfva sig derom, huruvida skäl förefinnes att nedflytta eller borttaga det s. k. "strecket", eller öke att underlätta möjligheten för den det önskar att *öfverstiga* detsamma, hvilket, med afseende å fallande penningevärden, ej synes svårt.

Äfven för den, som specielt intresserar sig för denna fråga, borde *utvecklingen af vårt näringslif*, vilkoret för förkofran, vara af vikt. Detta ämne torde nu, då de frågor, med hvilkas lösning vi under flera riksmöten temligen fruktlöst sysselsatt oss, för ögonblicket äro undanskjutna, taga Riksdagens hela uppmärksamhet i anspråk, och

väl det. Det är också en hufvudsak för ett litet folk, som dels till följd af dess bemödanden att spela rolen af ett stort, dels till följd af dess aflägsenhet och andra förhållanden kommit att stanna litet efter. De feberaktiga sträfvanen, hvarmed folken, så i den gamla som den nya världen, täfla om försteget på industriens bana, de uppfinningar, hvilkas tillgodogörande försäkras om detta försteg, nödgas oss att företrädesvis sysselsätta oss med undanrödjande af hindren därför.

Bland dessa hinder utgöra de stora afstånden ett af dem, som det beror af Riksdagen att afhjelpa. Enligt vedertagen grundsats är nu den tidpunkt inne, då, för en viss period, beslut skall fattas om åtgärder för vårt kommunikationsväsende. Man har sagt att vi nu för någon tid borde stanna. Liksom ett stillastående dervidlag vore möjligt! Den som fått allt hvad han för ögonblicket behöfver kan lugnt framställa denna sats, som likväl är ohållbar i fråga om all utveckling; men hvar finnes den opartiske representant, som kan afhålla sig från att behjerta anspråket på hjälp från de orter, som, tillbakahållna i sin utveckling vid jmförelse med de lyckligare lottade, med kommunikationer försedda, begära rättvisa, begära en väg på hvilken näringsflit, uppkomst, civilisation må framtränga äfven till dem; Och i hvad mån har staten förlorat, åtminstone på de enskilda jernvägsanläggningar, den understödt? Jag känner ännu icke något sådant fall. En annan fråga är, i hvad mån stambanesystemet kan fortsättas, och härom torde väl tvisten egentligen uppstå.

Ett annat med näringslifvets, med nationens utveckling i närmaste samband stående ämne, hvarmed denna Kammare vid senaste möte sysselsattes utan att det bragtes till slut och som nog torde återkomma, är undervisningsväsendet. Sedan åtskilliga tiotal af år tillbaka har representationen, tid efter annan, upptagit detta ämne, hufvudsakligen i ändamål att gifva undervisningen en praktisk riktning. Det är likväl fara värdt, att man misstagit sig om *sättet*. För att göra mannen praktisk måste man utbilda hans *sjel/verksamhet*, hans förmåga att själf bearbeta ett ämne, att grundligt studera detsamma. Med ett ord — det är hans själsförmögenheter som måste uppodlas, icke hans minne belastas. Genom att inflicka några realämnen på skolrummet samt öka lexläsningen och befordra examensstudier utbildas ej praktiska män.

Man har anmärkt, att racen af vetenskapens stormän dött ut i Sverige, att den ende, som för det närvarande eger europeiskt namn, icke har att tacka våra undervisningsanstalter för sin bildning. — Men hvad som framför allt är af nöden är, att undervisningsväsendet motarbetar den falska aristokratiska eller byråkratiska anda hos nationen, som sträfvar att uppfostra sina söner till så kallade intelligenser, icke till arbetare i vingården.

Slutligen torde till följd af senaste tilldragelse anlopp på tullagstiftningens område icke uteblifva. Om någonstädes försigtighet, betänksamhet, jag ville nästan säga stillastående är nödvändigt, så är det här — omkastningar äro vådliga.

Med ett ord, det torde vara hufvudsakligen på näringslifvets om-

råde, som våra öfverläggningar komma att röra sig. Mätte de blifva gagnande för Konung och fädernesland.

§ 2.

På anmodan af Herr Ordföranden hade undertecknade åtagit sig att tills vidare föra Kammarens protokoll.

§ 3.

Herr Ordföranden föredrog följande med särskild nu uppläst skrifvelse från Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet honom tillsända protokoll rörande granskningen af fullmakterna för de Kammarens ledamöter, hvilka valts sedan sista riksdagen, jemte förteckning å dessa ledamöter.

Protokoll, hållet inför Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet vid lagtima riksdagen i Stockholm den 15 Januari 1881.

Sedan till följd af stadgandet i § 32 Riksdagsordningen Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet anmodat tre bland fullmäktige i Riksbanken och tre bland fullmäktige i Riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmakter, som, jemlikt Riksdagsordningens nämnda paragraf, denna dag borde ega rum, så infunno sig nu å anvisad lokal inom Kongl. kanslihuset af fullmäktige i Riksbanken Herrar Ordföranden bland nämnde fullmäktige m. m. Grefve C. Lewenhaupt, f. d. Statsrådet m. m. P. J. von Ehrenheim och Hemmansegaren Liss Olof Larsson, samt af fullmäktige i Riksgäldskontoret Herrar Bruksegaren m. m. C. von Stockenström, Sekreteraren m. m. P. Samzelius och Revisionssekreteraren A. V. Åbergsson m. m.

Vid den granskning af ingifna fullmakter för ledamöter af Andra Kammaren, som härvid företogs, befunnos samtliga fullmakterna i föreskrifven form utfärdade; och skulle öfver hvad sålunda förekommit protokoll meddelas Andra Kammaren; hvarjemte förteckning å de Kammarens ledamöter, för hvilka fullmakter blifvit af dem uppvisade, skulle till Kammaren öfverlemnas samt fullmakterna till bemälda ledamöter återställas.

In fidem

L. Annerstedt.

Den i förestående protokoll omförmälda förteckning hade denna lydelse:

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, för hvilka fullmakter blifvit den 15 Januari 1881 af dem uppvisade inför Chefen för Kongl. Justitiedepartementet.

Kalmar län:

Kalmar..... Kyrkoherden Zacharias Ablin.

Malmöhus län:

Malmö... .. Boktryckaren Carl August Andersson.

Göteborgs och Bohus län:

Uddevalla, Strömstad, Mar- } Vice Konsuln Vilhelm Theodor Lund-
strand och Kungälf ... .. } gren.

Elfsborgs län:

Flundre, Väne och Bjerke } Häradshöfdingen m. m. Anders Lewin.
domsaga... .. }

Vestmanlands län:

Vestmanlands södra domsaga... .. Landtbrukaren Gustaf Sälling.

§ 4.

Anställdes upprop af Kammarens ledamöter, dervid såsom från-
varande antecknades: Herrar Friherre A. E. Nordenskiöld, A. M. Rosen-
qvist, S. F. Norén och G. U. Bergmansson.

Herr Hedin upplyste, på grund af erhållet uppdrag, att Friherre
Nordenskiöld, som på resa från Finland blifvit af trafikhinder uppe-
hållen, vore att med det snaraste förvänta till hufvudstaden, såvida
han ej redan anländt; och godkände Kammaren, på framställning af
Herr Ordföranden, det sålunda anmälda förfallet.

§ 5.

Uppläste Herr Ordföranden en af Hans Excellens Herr Stats-
ministern till honom aflåten skrifvelse med underrättelse, att Hans
Maj:t Konungen denna dag kl. 12 å Kongl. slottet mottager den
deputation, som enligt § 33 i Riksdagsordningen har att hos Konun-
gen begära Talman och vice Talman för Kammaren; och tillkännagaf
Herr Ordföranden, att han anmodat Herrar Friherre B. O. Stackel-
berg, Olaus Olofsson, Z. Ahlin, K. A. Andersson, W. Th. Lundgren,
A. Lewin, Gustaf Carlsson, A. F. O. Cederberg, E. P. Jonsson, O. F.
Appelberg, Gustaf Sälling och J. G. W. von Rehausen att utgöra denna
deputation med Herr Friherre Stackelberg som ordförande.

§ 6.

Återkom den i näst föregående paragraf omförmälda deputation,
och anmälde dervid dess Ordförande, att Konungen utnämnt till Tal-
man Grosshandlaren Herr Olof Wijk och till vice Talman Hemmans-
egaren Herr Carl Ifvarsson, äfvensom att dessa herrar fått i deputa-
tionens närvaro inför Konungen aflägga den i grundlagen föreskrifna ed.

§ 7.

Den nyssnämnde Talmannen öfvertog klubban och helsade Kam-
maren med följande tal:

Mine Herrar!

Med en varm önskan att våra förestående gemensamma arbeten
måtte lända till gagn och lycka för fosterlandet, vågar jag hoppas
att vid utöfvandet af mitt ansvarsfulla uppdrag få påräkna samma
välvilliga tillmötesgående, som vid sistlidne riksdag i så rikt mått kom
mig till del, och med denna förhoppning ber jag få innesluta mig i
Kammarens vänskap och förtroende.

§ 8.

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammaren att vid
sammanträde i morgon utse Kammarens sekreterare.

§ 9.

I enlighet med Herr Talmannens förslag beslöt Kammaren att vid
sammanträde den 19:de dennes företaga val af:

1:o. Tre ledamöter i talmanskonferensen;

2:o. Två ledamöter att tillsammans med två ledamöter från Första
Kammaren hafva inseende öfver Riksdagens Kansli;

3:o. Åtta ledamöter, hvilka enligt Riksdagsordningen och Kam-
marens arbetsordning skola jemte Talmannen tillsätta kansli och vakt-
betjening hos Kammaren; samt

4:o. Tre ledamöter att enligt Kammarens arbetsordning hafva
vården om Kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 10.

Hemställde Herr Talmannen att, i enlighet med ett i samråd med
Första Kammarens Talman uppgjort förslag, val af ledamöter och
suppleanter i de ständiga Utskotten måtte företagas nästa Lördag den
22 i denna månad, hvilken hemställan bifölls; hvarjemte Kammaren
beslöt, att suppleanter i nämnda Utskott skulle utses till samma antal
med de ordinarie ledamöterna.

§ 11.

Beslöts, på framställning af Herr Talmannen, att med stöd af §
14 i Kammarens arbetsordning anvisa de två nedersta platserna i
främsta stolraden till venster om talmansbordet till särskilda talare-

platser för dem bland Kammarens ledamöter, hvilka vid yttrandens afgifvande önskade begagna en sådan plats.

Kammarens ledamöter åtskildes omkring klockan $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

Moritz Rubenson.

E. Thomasson.

Tisdagen den 18 Januari.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

I öfverensstämmelse med det vid gårdagens sammanträde fattade beslut företogs nu val af Kammarens sekreterare, till hvilken befattnings erhållande Sekreteraren i Generalpoststyrelsen H. A. Kolmodin ensam anmält sig.

Valet anställdes i föreskrifven ordning med slutna sedlar; och befans, sedan sedlarne öppnats och uppräknats, att de samtliga, 92 till antalet, upptogo förenämnde sökandes namn, hvadan sålunda Sekreteraren H. A. Kolmodin blifvit enhälligt utsedd till Kammarens sekreterare.

Herr Kolmodin, hvilken derefter infann sig, underrättades om valets utgång och öfvertog protokollsföringen.

Moritz Rubenson.

E. Thomasson.

§ 2.

Herr Talmannen tillkännagaf, att Herr S. F. Norén anmält sig hafva anländt till hufvudstaden och i detta sammanträde intagit sin plats bland Kammarens ledamöter.

§ 3.

Derefter afgingo Kammarens ledamöter kl. $\frac{3}{4}$ 11 f. m. till Storkyrkan för att, efter derstädes bevistad gudstjänst, infinna sig å rikssalen, hvarest riksdagen komme att af Konungen öppnas; och skulle Kammaren enligt beslut fattadt före afgången från samlingsrummet, efter slutad ceremoni å rikssalen, åtskiljas.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 19 Januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

§ 1.

Upplästes ett så lydande sjukbetyg:

Att ledamoten af Andra Kammaren, Herr Lars Ersson, som i dag blifvit opererad för en mindre åkomma, under några sessionsdagar blifvit ur stånd att intaga sin plats i Kammaren, intygar

Stockholm den 19 Januari 1881.

Carl J. Rossander,

Kir. prof.

Vidare tillkännagaf Herr Talmannen, det Herr *O. F. Appelberg*, enligt derom gjord anmälan, för dagen vore af opasslighet hindrad att i Kammarens förhandlingar deltaga.

§ 2.

Herr *A. M. Rosenqvist* anmäldes hafva anländt till hufvudstaden och i detta sammanträde intagit sin plats bland Kammarens ledamöter.

§ 3.

Jemlikt Kammarens den 17 i denna månad fattade beslut, företogs nu val af tre ledamöter för att deltaga i talmansöfverläggningarne; och blefvo dertill utsedde:

Herr	<i>G. F. Asker</i>	... ..	med 133 röster
„	<i>Jonas Andersson</i>	... ..	„ 132 „
och „	<i>E. Key</i>	... ..	„ 131 „

§ 4.

Vid derefter anställt val af de två ledamöter, hvilka, jemte två ledamöter af Första Kammaren, skola hafva inseende öfver Riksdagens Kansli, blefvo i sådan egenskap utsedde:

Herr	<i>J. Sjöberg</i>	... ..	med 134 röster
och „	Friherre <i>A. Cederström</i>	... ..	„ 112 „

§ 5.

Vidare företogs val af åtta ledamöter för att jemte Herr Talmannen tillsätta Kammarens tjenstemän och betjening; och valdes dervid nedannämnde ledamöter hvardera med 113 röster, nemligen:

Herr vice Talmannen *C. Ifvarsson*,
 „ *Jonas Andersson*,
 „ *G. F. Asker*,
 „ Friherre *J. T. Beck-Friis*,
 „ *E. G. Boström*,
 „ *Liss Olof Larsson*,
 „ *O. B. Olsson*,
 och „ Friherre *B. O. Stackelberg*.

§ 6.

Slutligen verkställdes val af tre ledamöter för att hafva vården om Kammarens ekonomiska angelägenheter. I sådant afseende valdes:

Herr <i>Gustaf Ericsson</i>	med 91 röster
„ <i>J. G. Granlund</i>	„ 91 „
och „ <i>I. Lyttkens</i>	„ 88 „

§ 7.

Herr vice Talmannen Ifvarsson erhöll på begäran ordet och uttrade:

I enlighet med hvad hittills varit öfligt, tillåter jag mig hemställa, att Kammaren ville för sin del besluta att det tal, som Herr Talmannen under gårdagen å rikssalen höll till Hans Maj:et Konungen, måtte, under förutsättning af Herr Talmannens medgifvande, i Kammarens protokoll för denna dag intagas.

Kammaren biföll detta förslag, i följd hvaraf ifrågavarande tal skulle här intagas, så lydande:

Stormäktigste Allernådigste Konung!

Riksdagens Andra Kammare frambär inför Eders Kongl. Majestät uttrycken af sin undersåtliga vördnad, sin varma tillgifvenhet.

Det är som förflutit, sedan Riksdagen senast var samlad kring Eders Majestäts tron, har åt vår modernäring i ymnigt mått skänkt korn och kärna och för flera af våra öfriga hufvudnäringar har jemväl under samma tid en gynsamare ställning inträdt. I väsentlig mån hafva dessa lyckliga förhållanden bidragit att åter höja landets krafter efter de ansträngningar, som det flydda decenniets storartade utveckling på industriens och samfärdselns områden tagit i anspråk. Känslan häraf manar till tacksamhet och till fortsatt, af den vunna erfarenheten vägleddt arbete.

De våra förhållanden djupt genomgripande frågorna om försvarets och skatteväsendets ordnande på nya grunder hafva af Eders Majestät blifvit öfverlemnade till den förberedande utredning, som deras stora vikt kräfver, och kunna således antagligen icke vid denna riksdag blifva föremål för representationens behandling. Men tillräckligt många ämnen på såväl det andliga som det materiella området, framkallade af samhällets jemt fortgående utveckling, lära icke komma att saknas för Riksdagens pröfning, och vid densamma skall Andra Kammaren, fullt medveten om sitt ansvarsfulla uppdrag, med det allmännas väl till sin ledstjerna söka motsvara de anspråk fosterlandet på honom ställer.

Med denna försäkran och under en från hjertat gående önskan om lycka och välsignelse öfver konung och konungahus, anhåller Andra Kammaren att i Eders Maj:ts konungliga hägn städse få vara innesluten!

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof;

Berättelse om hvad i rikets styrelse sedan sista Riksdags sammanträde sig tilldragit;

Riksdagens år 1880 församlade Revisorers berättelser:

a) angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning;

b) angående Riksbanken; och

c) angående granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning; samt

Justitieombudsmannens vid innevarande års riksmöte afgifna embetsberättelse samt tryckfrihetskomiténs berättelse.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammarrens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.